

Toimintakertomus 2017

Raittiuden Ystävien toimintavuosi 2017

SISÄLLYSLUETTELO

I YLEISTÄ

- 1.1. Vuoden teema *Raittiuden uusi suunta 100-vuotiaassa Suomessa* 1
- 1.2. Edunvalvonta ja päihdepoliittinen vaikuttamistyö 1
- 1.3. Vaikuttaminen ja yhteistyöverkostot 4

II JÄSENYHTEISÖJEN PALVELEMINEN 8

III KAMPANJAT JA MUU TOIMINTA 9

- 3.1. *Selvin päin kesään* -kampanja 9
- 3.2. *Vuoden raittiusteko* -tunnustus 9
- 3.3. *Anna lapselle raitis joulu* -kampanja 10
- 3.4. Kulttuurisensitiivinen *ånni*-hanke 11
- 3.5. *Minun raittiuteni* -dokumenttiprojekti 12
- 3.6. Päihtetön Pää -toiminta 12
- 3.7. Medianäkyvyys 13
- 3.8. Messut, näyttelyt, kokoukset ja muut tapahtumat 13

IV HALLINTO, TIEDOTUS JA TALOUS 16

- 4.1. Edustajakokous 16
- 4.2. Liittovaltuusto ja hallitus 17
- 4.3. Henkilökunta ja toimisto 19
- 4.4. *raitis.fi*-lehti 19
- 4.5. Verkkotyö 19
- 4.6. Joutsenon Opisto 20
- 4.7. Talous 21
- 4.8. Raittiuspierit ja paikallisyhdistykset 21
- 4.9. Raittiuden Ystävien kannatusjäsenet, jäsenyhteisöt ja
valtakunnalliset jäsenyhdistykset 22
- 4.10. Raittiuden Ystävien jäsenyydet muissa järjestöissä 22

V KÄNNIKAPINAN VUOSI 2017 23–35

I YLEISTÄ

1.1. Vuoden teema *Raittiuden uusi suunta 100-vuotiaassa Suomessa*

Raittiuden Ystävät ry (jatkossa RY) on Suomen vanhin raittiuskeskusjärjestö. Sen historia ulottuu vuoteen 1853. Yhdistys on toiminut nykyisellä nimellään vuodesta 1884 lähtien. RY:n toimintaperiaatteiden ja sääntöjen mukaisesti järjestö edistää ajan vaatimuksia seuraten raitista ja tervettä elämäntapaa, vastustaa alkoholijuomien, muiden päihteiden sekä tupakan käyttöä, auttaa päihdeongelmista kärsiviä sekä kasvattaa jäseniään vastuuntuntoisiksi kansalaisiksi. Järjestö toimii lainsäädännön kehittämiseksi niin, että lait edistävät raittiutta ja päihteetöntä elämää. Vuoden teemalla korostettiin nuorten sukupolvien raittiutta ja alkoholilain uudistamisen yhteydessä käytyä keskustelua raittiuden merkityksestä koko kansan terveydelle ja hyvinvoinnille.

1.2. Edunvalvonta ja päihdepoliittinen vaikuttamistyö

Tilannekatsaus

Vuonna 2003 vahvistetun ja edelleen voimassa olevan maamme valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan Suomen alkoholipolitiikan tavoitteena on alkoholista aiheutuvien haittojen vähentäminen ja alkoholin kokonaiskulutuksen kääntäminen laskuun. Päätös on huomioitu lisäksi terveyden edistämisen politiikkaohjelmassa ja sisäisen turvallisuuden ohjelmassa.¹

Valtioneuvoston periaatepäätös velvoittaa yhä valtiota ja kuntia toimimaan päihdehaittojen vähentämiseksi. Niin sanotun kolmannen sektorin päihteiden vastaisen työn tehtävänä on tukea tätä tarkoitusta ja raittiimman Suomen saavuttamista. Ehkäisevän päihdetyön järjestöjen yhteisenä tavoitteena tulisi olla entistä selvemmin tulevaisuuden päihteetön Suomi.² RY toteuttaa osaltaan tätä tehtävää ja sen mukaisesti järjestö toimii eri tehtävissään myös vuonna 2017.

Viimeisimmän vuodelta 2016 olevan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tilaston mukaan alkoholijuomien kokonaiskulutus oli Suomessa 10,8 litraa sataprosenttista alkoholia 15 vuotta täyttäneeltä asukasta kohti. Kokonaiskulutus pysyi samalla tasolla kuin vuonna 2015. Sataprosenttiseksi alkoholiksi muutettuna vuonna 2016 alkoholijuomien kokonaiskulutus oli 49,7 miljoonaa litraa. Alkoholijuomien tilastoitu kulutus oli noin 8,4 litraa ja tilastoimaton kulutus noin 2,3 litraa sataprosenttisena alkoholina 15 vuotta täyttäneeltä asukasta kohti. Tilastoitu kulutus väheni 1,2 prosenttia verrattuna vuoteen 2015. Tilastoimattoman kulutuksen määrä kasvoi hieman. Alkoholijuomien myynti väheni lähes kaikissa maakunnissa vuonna 2016 edelliseen vuoteen verrattuna.³

RY jätti 12.1.2017 sosiaali- ja terveysministeriölle (STM) ministeriön pyytämän lausunnon⁴ luonnoksesta hallituksen esitykseen alkoholilaiksi ja siihen liittyviin majoitus- ja ravitsemustoiminnasta annettuihin lakeihin.⁵ Lausunnossaan RY korosti, että alkoholilain kokonaisuudistuksen yksiselitteisenä ja kaikkia päätöksiä ohjaavana periaatteena tulee olla alkoholihaittojen vähentäminen. Kaikki lain päivitys- ja uudistustyö olisi tullut tehdä ensisijaisesti kansalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Hallitus ilmoitti pyrkivänsä lainsäädäntöuudistuksella sekä alkoholihaittojen vähentämiseen että elinkeinoelämän toimintaedellytysten parantamiseen, joista viimeksi mainittu sai kuitenkin painoarvon hyväksytyssä laissa. Kokonaisuudessaan 1.3.2018

¹ THL Päihdetilastollinen vuosikirja 2015 <http://bit.ly/233Z4tL> [13.6.2016]; THL Päihteitä koskevan lainsäädännön kehitys ja päihdeoloihin vaikuttaneita tapahtumia <http://bit.ly/261zhUF> [15.6.2016]

² Savuton Suomi 2030 -hanke <https://savutonsuomi.fi> [24.1.2018]; STM Terveys 2015 -kansanterveysohjelma <http://bit.ly/1M2UdVY> [24.1.2018].

³ THL Alkoholijuomien kulutus 2016 <http://bit.ly/1IAndvN> [24.1.2018].

⁴ RY:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseen alkoholilaiksi ja siihen liittyviin majoitus- ja ravitsemustoiminnasta annettuihin lakeihin <http://bit.ly/2F7fRpr> [23.1.2018].

⁵ Hallituksen esitys eduskunnalle alkoholilaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi <http://bit.ly/2DwH7kZ> [23.1.2018].

voimaan tuleva uusi alkoholilaki sallii nyt muun muassa 5,5-prosenttisten alkoholijuomien ja ns. limuviinujen eli muuten kuin käymisteitse valmistettujen 5,5-prosenttisten alkoholijuomien vähittäismyynnin päivittäistavarakaupassa eli elintarvikeliikkeissä, kioskeilla ja huoltoasemilla. Laki sallii myös ravintoloiden ns. happy hour -tarjoukset, alkoholijuomien vähittäismyynnin ravintoloista klo 9–21, festivaalien anniskelualueiden väljemmän määrittämisen sekä oluen ja viinin käymisteitse tapahtuvan kotivalmistuksen. Alkot saavat olla jatkossa avoinna arkisin klo 21 asti. Osa alkoholilain muutoksista tuli voimaan jo 1.1.2018.⁶

Vuonna 2014 alkoholiperäisiin tauteihin ja tapaturmaiseen alkoholimyrkytykseen kuoli 1840 suomalaista. Sen lisäksi päihtyneenä tapaturmaisesti tai väkivaltaisesti kuoli 570 suomalaista. Vuonna 2014 sairaaloissa hoidettiin 21800 potilasta (hoitajaksojen lukumäärä), joilla oli alkoholisairaus päädiagnoosina, ja tämän lisäksi 11000 potilasta, joilla oli alkoholisairaus sivudiagnoosina.⁷

THL arvioi, että uuden alkoholilain myötä päivittäistavaliikkeissä myytävien alkoholijuomien keskivahvuus nousee 4,5 prosentista viiteen prosenttiin ja litramääräisen myynnin nettokasvu on 5 %. Näiden muutosten myötä alkoholin kokonaiskulutus lisääntyy arviolta 6 %. THL arvioi myös, että alkoholiperäinen kuolleisuus lisääntyy samassa suhteessa kuin alkoholin kokonaiskulutus. Kuuden prosentin lisäys alkoholikuolleisuudessa merkitsisi 145 alkoholiperäistä kuolemaa lisää vuosittain. Sairaalahoitajaksissa kasvu merkitsee arviolta 1 500 sairaalahoitajakson vuosittaista lisäystä pelkästään alkoholisairauksissa. Arvio alkoholin kokonaiskulutuksen kasvusta on 12,5 prosenttia.⁸

THL arvioi, että kaavailtujen muutosten seurauksena noin puolet oluen kuluttajista siirtyy käyttämään vahvoja oluita mietojen sijasta, ja että alkoholin kulutus kasvaa em. muutosten seurauksena noin 10 prosenttia. Muutoksen myötä myös alkoholijuomien tölkkihinnat halpenevat vapaan hinnoittelun ja erikoistarjousten myötä. Siksi senttilitra puhdasta alkoholia on jatkossa halvempaa vahvan oluen kuin keskioluen muodossa. Siksi on todennäköistä, että suurkuluttajat vaihtavat vahvempaan olueen muita useammin. Tämä muutos taas aiheuttaa sen, että vakavien haittojen kynnyksellä ylittyy todennäköisesti ennakoitua useammin. Kaikkiaan muutoksen seurauksena oluen kulutus väkeväytyisi ja kasvaisi jopa 25 miljoonaa litraa.⁹

Alkoholin ulkomaantuonti sai lakivalmistelun yhteydessä perusteettoman painoarvon suhteessa ulkomailta tuotuihin alkoholimääriin. Sitä käytettiin toistuvasti perusteena alkoholin myynnin vapauttamiselle Suomessa, vaikka sen merkitys on vähäinen verrattuna uuden alkoholilain tuomaan muutokseen. Lisäksi THL:n tilaston mukaan alkoholin matkustajatuonti on vähentynyt syyskuun 2016 ja elokuun 2017 välillä. Sataprosenttiseksi alkoholiksi muunnettuna alkoholin matkustajatuonti väheni sinä aikana 13,8 prosentilla 7,5 miljoonaan litraan. Matkustajatuonti on sinällään vakava asia ja lisää osaltaan alkoholihaittoja, mutta näin laaja kotimaassa tapahtuva myynnin vapauttaminen, hintakilpailu ja tuotteiden halpeneminen johtavat entistä enemmän siihen, etteivät alkoholiverotulot riitä jatkossakaan alkoholiperäisten haittojen hoitoon.¹⁰

THL muistuttaa, että nuoret ovat kansainvälisen kokemuksen mukaan kiinnostuneita erityisesti ns. limuviinoista. Valmistustaparajoituksen poisto uhkaa pahimmassa

⁶ Hallituksen esitys eduskunnalle alkoholilain ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi <http://bit.ly/2DwH7kZ> [23.1.2018].

⁷ THL *Miten hallituspuolueiden tekemät alkoholilain uudistuksen linjaukset vaikuttavat alkoholin kulutukseen ja kansanterveyteen?* <http://bit.ly/2bxb47v> [23.1.2018].

⁸ THL *Miten hallituspuolueiden tekemät alkoholilain uudistuksen linjaukset vaikuttavat alkoholin kulutukseen ja kansanterveyteen?* <http://bit.ly/2bxb47v> [23.1.2018].

⁹ THL *Miten hallituspuolueiden tekemät alkoholilain uudistuksen linjaukset vaikuttavat alkoholin kulutukseen ja kansanterveyteen?* <http://bit.ly/2bxb47v> [23.1.2018]; Yle Uutiset 24.5.2016 <http://bit.ly/1UiUDHV> [24.1.2018].

¹⁰ THL Alkoholijuomien matkustajatuonti <http://bit.ly/1tq1JBv> [24.1.2018]; RY:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseen alkoholilain ja siihen liittyviin majoitus- ja ravitsemustoiminnasta annettuihin lakeihin <http://bit.ly/2F7fRpr> [23.1.2018].

tapauksessa pysäyttää tai jopa kääntää nousuun alaikäisten nuorten koko 2000-luvun kestäneen alkoholinkulutuksen laskun.¹¹ Kouluterveyskysely 2017 osoitti nuorten alkoholinkulutuksen laskun pysähtyneen. Pian 20 vuoden ajan jatkunutta kehitystä ei saa vaarantaa millään tavalla.¹²

Lisäksi on perusteltua kysyä, riittääkö elintarvikeliikkeiden ikäraja- ja valvonta tehostamisestaan huolimatta estämään lisääntyneen alkoholivalikoiman etsiytymisen alaikäisten käyttöön. Suurin osa väestöstä kannattaa vallitsevia alkoholijuomien oston oikeuttavia ikärajoja. Siksikin on erittäin huolestuttavaa, kun uuden alkoholilain myötä jo 16 vuotta täyttänyt saa anniskella alkoholia ravintolassa, vaikkakin vuorovastaavan valvonnassa. Tämä lisää osaltaan nuorten kiinnostusta alkoholia kohtaan.

Suomen päihdepoliittinen historia osoittaa, ettei alkoholipolitiikan liberalisointi johda kulutuksen ja haittojen vähenemiseen, vaan seurauksena on alkoholin kokonaiskulutuksen kasvu juomien prosenttipitoisuuden väkevoitymisen, saatavuuden lisääntymisen, hinnanalennusten ja tuotevalikoiman kasvun myötä. Mistä taas seuraa alkoholihaittojen ja sen myötä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten sekä inhimillisen kärsimyksen lisääntyminen. Uusi alkoholilaki lisää merkittävästi päihteistä johtuvia työstä poissaoloja, sairastamista, laajempaa työkyvyttömyyttä ja ennenaikaisia kuolemantapauksia.¹³

Lisäksi on huomioitava, etteivät esityksen kaavailemat muutokset kuitenkaan saa aikaan uudistuksen perusteluna käytettyä päivittäistavarakaupan työllisyyden kasvua. Vaikka uudistuksen myötä kauppoihin tulisi arvioitu 0,7 % myynnin kasvu, se ei silti lisää työllisyyttä samojen alkoholituotteiden ollessa vain myynnissä eri paikassa ja halvemmalla hinnalla.

Raittiuden Ystävien toimenpiteet

RY tapasi vuoden aikana useita päättäjiä, järjestöjen edustajia ja kuntasektorin edustajia (erityisesti Helsinki, Espoo ja Vantaa), joissa informoitiin päihteiden käytön nykytilasta ja päihteiden aiheuttamista haitoista. Tapaamisten tavoitteena oli päättäjien päihdepoliittisen ymmärryksen ja tiedon lisääminen vastuullisten päätösten tekemiseksi. Lisäksi vedottiin päättäjien velvollisuuteen huolehtia kansalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista.

Vuoden aikana tavattiin useita kansanedustajia, jolloin vedottiin erityisesti hallituspuolueiden osalta hallitusohjelman tavoitteisiin edistää kansanterveyttä ja terveellisiä elämäntapoja sekä toteuttaa terveyttä ja hyvinvointia edistäviä käytäntöjä ja toimintamalleja yhteistyössä järjestöjen kanssa.¹⁴ Tapaamisissa vedottiin valtioneuvoston vuoden 2003 periaatepäätökseen, jossa määritellään maan alkoholipoliittiseksi tavoitteeksi päihteistä aiheutuvien haittojen ja alkoholin kokonaiskulutuksen vähentäminen.¹⁵

Kaikille kansanedustajille toimitettiin Alkoholipolitiikka-tietopaketti helmikuussa, puheenjohtaja Martti Vastamäen alkoholin ja syövän eri tyyppien yhteydestä kertova tietopaketti lokakuussa sekä Kännikapinan alkoholilain vaikutuksia ja asiantuntijalausuntoja painottava tietoflyeri marraskuussa.¹⁶

¹¹ THL Miten hallituspuolueiden tekemät alkoholilain uudistuksen linjaukset vaikuttavat alkoholin kulutukseen ja kansanterveyteen? <http://bit.ly/2bxb47v> [23.1.2018].

¹² THL Kouluterveyskysely 2017 Indikaattori Raittius <http://bit.ly/2DC0Grf> [23.1.2018].

¹³ THL Miten hallituspuolueiden tekemät alkoholilain uudistuksen linjaukset vaikuttavat alkoholin kulutukseen ja kansanterveyteen? <http://bit.ly/2bxb47v> [23.1.2018].

¹⁴ Ratkaisujen Suomi, Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma 29.5.2015 <http://bit.ly/1MvPcDw> [14.6.2016]

¹⁵ Valtioneuvoston periaatepäätös alkoholipolitiikan linjauksista – sosiaali- ja terveysministeriön esitteitä 2003:6 <http://bit.ly/2DpzJne> [22.1.2018].

¹⁶ Alkoholipolitiikka.fi – Jotta alkoholipolitiikka perustuisi tietoihin www.alkoholipolitiikka.fi [27.1.2018]; RY pj. Martti Vastamäki Alkoholi ja syöpä 11.10.2017 <http://bit.ly/2DG3sMc> [24.1.2018]; RY Kännikapina *Oletteko valmiit hyväksymään nämä – Asiantuntijat eivät.*

Kansanedustajia muistutettiin myös eri kohdissa vuotta alkoholin myynnin vapauttamisesta aiheutuvista haittavaikutuksista sekä vaadittiin hallituksen esittämän alkoholilain vaikutusten arviointia, erityisesti lapsiin ja perheisiin kohdistuvien vaikutusten selvittämistä. Sähköpostitse lähetettiin 10.4. kiitokset 28:lle alkoholiprotestiin osallistuneelle kansanedustajalle.¹⁷

Eri tahojen yhteisellä vaikutustyöllä ei kuitenkaan kyetty saavuttamaan riittävän kielteistä näkemystä kaikkien kansanedustajien parissa, minkä seurauksena uusi alkoholilaki hyväksyttiin hallituspuolueiden esityksen mukaisena. Päätös oli RY:n vaikuttamis- ja edunvalvontatyön kannalta merkittävä pettymys. Päättäjien tulee joka tapauksessa vastata tekemiensä päätösten seurauksista. Erityisen huolestuttavaa on uuden alkoholilain haitalliset vaikutukset alkavaan sosiaali- ja terveystalouden uudistukseen. RY seuraa tiiviisti tilanteen kehittymistä.

RY:n vuoden 2017 tapaamisten perusteella kuntapäättäjät tietävät keskimäärin kansanedustajia kattavammin alkoholin ja muiden päihteiden aiheuttamat haitat, koska kuntien tiukkenevassa taloudessa päihteet aiheuttavat merkittävän menetyksen. Kuntien edustajien tapaamisissa korostettiin kohtaavan ja ehkäisevän kansalaistyön merkitystä kuntien elinvoimaisuudelle ja taloudelliselle kantokyvyille. Kunta- ja oppilaitostapaamisten myötä saavutettiin yhteistyötä erityisesti *Kännikapina* ja *PäihteetönPää* -toimintamuodoille.

Kaikkiaan tapaamisissa todettiin, että RY:n vuoden 2017 työn tuloksena tavattujen päättävissä ja johtavassa asemassa olevien henkilöiden tietämys päihteiden vaikutuksista ja päihteisiin liittyvistä tilastoista kasvoi merkittävästi. Vaikutus näkyi yhdessä ehkäisevän päihdetyön muun toiminnan kanssa erityisesti siinä, että osa aikaisemmin päihteiden myynnin ja saatavuuden vapauttamiseen myönteisesti suhtautuneiden kansanedustajien kanta muuttui kriittiseksi asiaan. Tämä näkyi kriittisinä puheenvuoroina ja kirjoituksina alkoholin prosenttirajan korotusta ja valmistustaparajoitteen purkua vastaan.

RY julkaisi vuoden aikana useita tiedotteita, kannanottoja ja mielipidekirjoituksia alkoholilain uudistamisesta ja raittiin elämäntavan merkityksestä. Vuoden pääteemat olivat toistuvasti esillä myös raitis.fi-lehdessä. Asiantuntijat ja mielipidevaikuttajat saivat tilaa kannanotoilleen RY:n julkaisuissa.¹⁸

Vuodelle 2017 suunniteltuja vaatimuksia alkoholijuomien pakkaus- ja ulkonäköön ei toteutettu, koska vaikutustyö kohdistettiin alkoholilain ensisijaiseen sisältöön liittyen hallituksen esitykseen elintarvikeliikkeissä myytävän alkoholin prosenttirajan korotuksesta ja valmistustaparajoitteen vapauttamisesta.

RY osallistui myös Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkoston päättäjätapaamisiin, kannanottoihin, kampanjoihin ja vaikuttamistilaisuuksiin. Yhteistyöllä vahvistettiin päättäjä- ja kansalaiskeskustelussa kriittistä suhtautumista alkoholin ja muiden päihteiden myyntiin ja saatavuuteen.

1.3. Vaikuttaminen ja yhteistyöverkostot

Vaikuttamistyön lähtökohdat

Alkoholilain uudistus tai vapaampi alkoholipolitiikka ei täysin vastaa kansalaisten alkoholipoliittisia mielipiteitä, sillä THL:n vuoden 2016 Juomatapatutkimuksen ja vuoden 2017 mielipidekyselyn mukaan vuoden 2017 tilanteen ja tiukemman alkoholipoliittisen linjan kannattajien yhteenlaskettu osuus kyselyissä oli 60–63 prosenttia, väljempää linjaa halusi 31–32 prosenttia vastaajista.¹⁹

¹⁷ Kiitokset rohkeille kansanedustajille! <http://bit.ly/2rINw6T> [26.1.2018].

¹⁸ RY:n tiedotteet ja kannanotot järjestön verkkosivuilla: <http://bit.ly/2F6UEfa> [22.1.2018].

¹⁹ THL Alkoholipoliittiset mielipiteet <http://bit.ly/2n6lbls> [24.1.2018].

Alkoholijuomien myynnin vapauttamista kannattavien parissa on entistä suurempi riski, että omasta mielestään ns. kohtuukäyttäjät siirtyvät huomaamattaan riskiryhmään ja ongelmakäyttäjäksi. Tilanteeseen vaikuttaa vielä ongelmien kieltäminen sekä työyhteisöjen ja perheiden kyvyttömyys käsitellä päihdeongelmia. Asiassa on välttämätöntä huomioida, että kulutetun alkoholin määrä kasvaa juomapitoisuuden ollessa väkevämpää, vaikka hankittujen tuotepakkausten määrä ei kasvaisikaan.

RY nosti vuoden 2017 vaikuttamistyössään esille kansalaiskeskustelussa eri puolilla maata esiin nousseen huolen alkoholilain uudistamisen vaikutuksista kansanterveydelle ja hyvinvoinnille sekä maan taloudelliselle kantokyvyille. Asia nousi esille keskusjärjestön työssä ja jäsenyhteisöjen toiminnassa eri puolilla maata. Ensisijaisena tuloksena oli päihdekriittisten kansalaismielipiteiden vahvistuminen ja päättäjiin kohdistetut vaatimukset kansalaisten terveellisten elinolosuhteiden turvaamisesta.²⁰

Vaikuttamistyön perusteet

Aikaisempien toimintavuosien tapaan RY tarjosi ja etsi vuonna 2017 kansalaisjärjestötoiminnassaan väyliä vaikuttamiseen, valistamiseen sekä vaihtoehtojen valitsemiseen. RY:n edustajat osallistuivat vuonna 2017 aktiivisesti erityisesti ehkäisevän päihdetyön järjestöverkoston (jatkossa EPT-verkosto) ja SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n työryhmiin, tapaamisiin, koulutuksiin ja tapahtumiin. Lisäksi Raittiuden Ystävillä on edustaja Maito ja terveys ry:n, OK Siviksen (ent. OK-opintokeskus) ja VAK ry:n (ent. Vapaan Alkoholihuollon Kannatusyhdistyksen) hallituksissa sekä edustajat Joutsenon opiston johtokunnassa/hallituksessa.

Ehkäisevän päihdetyön verkosto

RY on mukana EPT-verkostossa²¹, joka on 45 päihdetyötä tekevän tai sitä toiminnassaan esillä pitävän järjestön yhteenliittymä. Toiminta käynnistyi vuonna 2012 Raha-automaattiyhdistyksen rahoittamana ja Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n (jatkossa EHYT ry) koordinoimana. Verkosto toimii aktiivisesti kansanterveyden ja hyvinvoinnin puolesta päihde- ja pelihaittoja ehkäisten ja vähentäen.

Vuonna 2017 verkoston työssä korostuivat alkoholilain kokonaisuudistuksen kriittinen kommentointi, kansanedustajiin ja päättäjiin kohdistettu vaikuttamistyö sekä kuntavaalivaikuttaminen. Erityisesti valtiovalalle suunnatuissa kannanotoissa painotettiin julkisen sektorin velvollisuutta terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Verkoston päälinjoista päättävä järjestöjohtajien kokous pidettiin kaksi kertaa toimintavuoden aikana. RY:n toiminnanjohtaja Marko Kailasmaa edusti RY:tä kokouksissa.

Vuoden aikana osallistuttiin seuraaviin alkoholilain kokonaisuudistusta käsitelleisiin seminaareihin: Alkoholilain unohdetut totuudet 27.4., Limuviinainfo eduskunnan pikkuparlamentissa 24.5., Lapset lainsuojattomia alkoholilaisissa 23.5. ja Suomen ASH:n alkoholilaki-info 13.11.

Kailasmaa toimi vuonna 2016 perustetussa EPT-verkoston puheenjohtajistossa, jota johti verkoston puheenjohtaja, A-klinikkasäätiön toimitusjohtaja Olavi Kaukonen. Puheenjohtajisto koostuu verkoston työryhmien puheenjohtajista. Puheenjohtajiston työ koostui vuoden aikana muun muassa verkoston operatiivisesta johtamisesta, työryhmien työn koordinoinnista, lausuntojen laatimisesta ja muusta kokoustyöskentelystä.

Kailasmaa toimi EPT-verkoston viestintä- ja vaikuttamistyöryhmän puheenjohtajana yhdessä Suomen ASH:n toiminnanjohtajan Mervi Haran kanssa. RY:n asiantuntija Emilia Laine toimi työryhmän jäsenenä. Työryhmä loi ja mahdollisti verkostolle uusia näkyvyyksiä ja vaikuttamistyön yhteyksiä. Työryhmän tehtävänä olivat erityisesti kampanjat, tapahtumat ja mediayhteydet.

²⁰ RY Tiedotteet ja kannanotot <http://bit.ly/2F6UEfa> [24.1.2018].

²¹ Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto <http://www.ept-verkosto.fi> [24.1.2018].

Päihteen pelikenttä -verkosto

Verkosto jatkoi vuonna 2017 edellisenä vuonna julkaisemansa *Päihteen ja urheilu eivät kuulu yhteen – Tukea urheiluseuroille päihteettömyyden edistämiseksi* -esitteen²² levittämistä ja markkinointia. Esitteen avulla edistetään urheilu- ja liikuntaseurojen päihdevalistustyötä lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveellisten elämäntapojen vahvistamiseksi. Lisäksi verkosto aloitti tulevien vuosien strategisen suunnittelutyön monikulttuurisuuden ja kulttuurisensitiivisyyden huomioimiseksi entistä monipuolisemmin päihteettömän liikunnan edistämässä. Verkostossa ovat mukana RY:n lisäksi A-klinikkasäätiö, Alkoholiohjelma, Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry, Music Against Drugs ry, Suomen Olympiakomitea, Syöpäjärjestöt sekä Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos.

Ehkäpä-verkosto

RY oli vuonna 2017 mukana Ehkäpä-verkostossa, jonka tarkoituksena on lisätä ehkäisevän työn toimintamahdollisuuksia ja yhteistyötä. Verkostossa on mukana järjestöjen, kuntasektorin sekä seurakunnan toimijoita. Verkosto on järjestänyt yleisötapahtumia sekä pyrkinyt vaikuttamaan kunnalliseen ja valtakunnalliseen alkoholipolitiikkaan. RY:n edustajina verkostossa vuonna 2016 olivat hankevastaava Anki Sirola ja asiantuntija Emilia Laine.

Preventiimi-verkosto

Preventiimi²³ on Humanistisen ammattikorkeakoulun hallinnoima nuorisoalan ehkäisevän päihdetyön osaamiskeskus. Raittiuden Ystävät on Preventiimin kumppanuusorganisaatio. Preventiimin kokouksiin, koulutuksiin ja matkoihin vuonna 2017 osallistuivat hankevastaava Anki Sirola ja asiantuntija Emilia Laine.

*Lasten terveysfoorumi*²⁴

RY on Lasten terveysfoorumin jäsen (jatkossa LTF tai Foorumi). LTF on järjestöverkosto, joka tukee yhteisvaikutuksella ammattikasvattajia, terveystyötä tekeviä ja muita lasten kanssa toimivia. Verkoston vahvuutena on nopea reagointi ajankohtaisiin lasten ja nuorten terveyteen ja hyvinvointiin liittyviin asioihin. LTF seuraa aktiivisesti tapahtumia, vastaanottaa viestejä eri tahoilta ja tekee niiden pohjalta toimenpiteitä asioiden esiin nostamiseksi. LTF:ssa toimii 25 jäsenjärjestöä ja neuvoa antavaa tukijäsentä. Toiminnanjohtaja Marko Kailasmaa edusti RY:tä verkostossa vuonna 2017.

Foorumin tavoitteena on:

- edistää lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta alan ammattilaisten kanssa
- kannustaa kaikkia aikuisia toimimaan myönteisenä mallina lapsille ja nuorille
- vaikuttaa päättäjiin, ottaa kantaa ja toimia yhteistyössä alan tutkimuslaitosten kanssa
- järjestää tapahtumia, joissa lapsen ja nuoren ääni tulee kuulluksi.

Foorumi järjesti 22.11.2017 Eduskunnan pikkuparlamentissa Lasten terveyskäräjät koulu-uupumuksesta ja sen hoitamisesta. Tilaisuus suunnattiin ensisijaisesti kansanedustajille, kuntapäätäjille, opettajille, kuraattoreille ja järjestöjen edustajille ja muille alan ammattilaisille.

²² Päihteen Pelikenttä -esite <http://www.ept-verkosto.fi/sites/default/files/Paihteeton%20pelikentta%20esite%20www2.pdf> [24.1.2018].

²³ Preventiimi <http://www.preventiimi.fi> [24.1.2018].

²⁴ Lasten terveysfoorumi <http://www.soste.fi/tapahtumat/verkostot/lasten-terveysfoorumi.html> [24.1.2018].

*NordAN (Nordiskt Alkohol- och Narkotikapolitiskt samarbete)*²⁵

NordAN on vuonna 2000 perustettu verkosto, joka koostuu kansalaisjärjestöistä ja vapaaehtoistoimijoista. Kaikkia toimijoita yhdistää pyrkimys vähentää alkoholin ja muiden huumeiden käyttöä sekä kulutusta rajoittavan alkoholi- ja huume politiikan kannattaminen. Toimijoita yhdistää myös se, että ne eivät saa taloudellista tukea alkoholiteollisuudelta. NordANissa on jäseninä noin 90 kansalaisjärjestöä Pohjoismaista ja Baltian maista. RY on ollut mukana verkoston perustamisesta lähtien. Tiukentuneesta taloustilanteesta johtuen RY ei kyennyt lähettämään edustajaa NordAN konferenssiin vuonna 2017.

Nordiska Godtemplarrådet (NGR)

NGR on pohjoismaisten raittiusjärjestöjen yhteistyöelin, joka järjestää mm. vuosittain pidettävät kehittämispäivät ja julkaisee sähköistä *Nordglob*-uutiskirjettä. Tiukentuneesta taloustilanteesta johtuen RY ei lähettänyt edustajaa NGR:n tilaisuuksiin vuonna 2017.

Seurantaloasiain neuvottelukunta

Neuvottelukunta²⁶ on seurantaloja omistavien yhdistysten keskusjärjestöjen perustama yhteistyöelin, jossa ovat mukana myös opetusministeriön, ympäristöministeriön ja Museoviraston sekä Kuntaliiton edustajat.

Neuvottelukunnan tarkoituksena on kehittää seurantaloja omistavien yhteisöjen, valtionhallinnon ja kunnallishallinnon yhteistyötä seurantalojen toimintaedellytysten parantamiseksi. Neuvottelukunnan tehtävänä on myös laatia vuosittain seurantalojen korjausavustuksia koskeva jakoesitys Suomen Kotiseutuliitolle.

Neuvottelukunnan tehtävänä on lisäksi seurantaloihin liittyvän toiminnan yleinen edistäminen, näiden talojen rakennustaiteellisesti, teknisesti ja ympäristökulttuurin kannalta korkeatasoisen korjaamisen ohjaaminen sekä talojen kehittäminen paikallisen harrastustoiminnan ja kanssakäymisen keskuksina. RY:n järjestö- ja talouspäällikkö Kirsi Poikonen on neuvottelukunnan jäsen.

²⁵ Nordic Alcohol and Drug Policy Network <http://nordan.org> [24.1.2018].

²⁶ Seurantaloasiain neuvottelukunta

<http://www.suomenkotiseutuliitto.fi/seurantaloavustukset/seurantaloasiain-neuvottelukunta> [24.1.2018].

II JÄSENYHTEISÖJEN PALVELEMINEN

RY toimii keskusliittona kolmelle jäsenliitolle (Raittiuden Ystävien urheiluliitto RYUL ry, Sinuli ry ja Kristillinen terveys- ja raittiusjärjestö KTR ry), kymmenelle raittiuspiirille ja 60:lle paikallisyhdistykselle. Sinulin toimintaa tuettiin 3000 eurolla ja RYUL:n 150 eurolla.

RY:n paikalliset raittiusyhdistykset ja raittiuskeskukset kuuluvat piirijärjestöihin, joista useimmat toimivat sääntöjensä mukaan paikallisyhdistysten alueellisina yhdyseliminä. Osa piireistä järjestää myös omaa, yhdistysten ulkopuolisille henkilöille suunnattua toimintaa.

RY tukee paikallisten raittiusyhdistysten ja piirien toimintaa ja tapahtumia yksilöityjen anomusten perusteella. Vuonna 2017 Raittiuden Ystävät myönsi pieniä toiminta-avustuksia 16 yhdistykselle (paikallisyhdistyksiä ja piirejä), yhteensä 7.958,90€, joista on selvitetty ja maksettu 7.359,93€. Muilta osin piirit ja paikalliset raittiusyhdistykset toimivat joko kunnilta saamiensa yksittäisten avustusten tai omarahoituksen varassa.

Yhdistykset hankkivat omarahoitusta pääasiassa järjestämällä erilaisia tilaisuuksia, kuten kirpputoreja, toritapahtumia yms. sekä myymällä omia tuotteita ja palveluita, kuten esim. leivonnaisia, käsityötuotteita, joulupukkipalvelua jne. Paikallisyhdistykset ja piirit ovat ottaneet myyntiinsä keskusjärjestön tuotteita, esimerkiksi surunvalitteluadresseja.

Keskusjärjestön työntekijät osallistuivat mahdollisuuksiensa mukaan jäsenyhteisöjen toimintaan ja antoivat tilaisuuksien suunnittelu- ja toteuttamisapua. RY:n toimisto lähetti jäsenyhteisöilleen vuonna 2017 kolme jäsenkirjettä kirjeitse ja kolme sähköistä uutiskirjettä. Kirjeissä informoitiin ajankohtaisista raittius- ja ehkäisevän päihdetyön toiminta- ja osallistumismahdollisuuksista sekä innostettiin RY:n pitkäntähtäimen suunnitelman mukaisesti toiminnan tehostamiseen, jotta jäsenyhteisöt kykenisivät saavuttamaan entistä merkittävämpää vaikutusta yhteiskunnan yleiseen mielipiteeseen, kasvattamaan jäsenmääräänsä sekä vahvistamaan yhdistysten ja keskusjärjestön paikallisia ja alueellisia vaikutusmahdollisuuksia.

RY:n jäsenyhdistyksille avattiin mahdollisuus kuvata toimintaansa ja ilmoittaa ajankohtaisista kuulumisista RY:n verkkosivuilla. Lisäksi tarjottiin mahdollisuutta tilata RY:n yleisesitettä yhdistysten toimintakuvauksilla.

Yhdistykset järjestivät vuoden kuluessa erilaisia raittius- ja ehkäisevän päihdetyön tilaisuuksia ja tapahtumia, jotka olivat suunnattu yhdistysten ulkopuolisille henkilöille. Monet yhdistykset olivat mukana Anna lapselle raitis joulukampanjassa levittämällä kampanjajulistetta omilla paikkakunnillaan. Raittiusyhdistykset ja -piirit tavoittivat vuonna 2016 erilaisiin toimintoihinsa yhteensä 30 361 osanottajaa (9.4.2018 mennessä saapuneiden vuosikertomusten mukaan).

III KAMPANJAT JA MUU TOIMINTA

3.1. *Selvin päin kesään* -kampanja²⁷

Selvin päin kesään -kampanja järjestettiin vuonna 2017 15. kerran ja siinä oli mukana RY:n lisäksi 18 kampanjakumppania. Kampanjan visuaalisen ilmeen uudistus tilattiin graafikko Hans Eiskoselta. Kampanjakumppanit saivat kommentoida ja vaikuttaa uudistetun visuaalisen ilmeen sisältöön. Kampanjassa tehostettiin sosiaalisen median viestintää, erityisesti Facebookissa. Mediatiedotteen myötä kampanja sai huomiota erityisesti paikallislehdissä.²⁸ Lisäksi se huomioitiin EPT-verkoston ja Preventiimi-verkoston uutiskirjeissä. Kampanjan uusi ilme otettiin Tabletkoulun Äidinkieli 4 -oppimateriaaliin.²⁹

Kampanjan perusviesti aikuisille oli kutsu toimia nuorten päihteettömän elämän ja turvallisuuden puolesta. Lisäksi korostettiin, että vanhempien tulee osata ennakoida ja pohtia oman perheen pelisääntöjä myös juhlinnan keskellä. Aikuisten vastuulla on tukea nuoria löytämään päihteettömyyden helppoja ja luonnollisia valintoja. Suomen- ja ruotsinkielisiä kampanjajulisteita oli esillä tuhansia mm. kouluissa, nuorten toimintatiloissa sekä kauppa- ja liikekeskuksissa eri puolilla maata.

Kampanjakumppanit järjestivät kampanjaan liittyviä tapahtumia ja tempauksia Kokkolassa (*Nollapiste 2017*), Lappeenrannassa (*School's Out*) ja Lohjalla (*Selvä kesä 2017*). Kampanja haastoi sekä nuoria että heidän vanhempiaan päihteettömään juhlintaan koulujen kevätlukukauden päättäjaisviikonloppuna ja yleensä kesän viettämiseen raittiisti.

Kohtaamisissa nuorilta saadun palautteen perusteella kampanjan viesti koettiin ajankohtaisena ja monen nuoren elämään sopivalta. Lappeenrannassa *School's Out* -tapahtuman yhteydessä kysyttiin nuorilta parasta tapaa viettää kesää. Suurin osa kyselyyn osallistuneista nuorista piti työntekoa parhaimpana kesänviettotapana. Vuodelle suunniteltua juoksutapahtumaa ei toteutettu kustannussyistä.

3.2. *Vuoden raittiusteko* -tunnustus

Osana valtakunnallisen raittius- ja ehkäisevän päihdetyön viikon (6.–12.11.2017) ohjelmaa myönnettiin *Vuoden 2017 raittiusteko* -tunnustus toimittaja Jukka Lindströmille ja *Noin viikon uutiset* -tv-ohjelmalle. Palkinto myönnettiin rohkeasta, ennakkoluulottomasta ja kriittisestä tavasta tarkastella suomalaista päihdekulttuuria ja alkoholiteollisuutta. Tunnustus jaettiin RY: hallituksen kokouksen yhteydessä 7.11.2017. Sen ottivat vastaan ohjelman tuottajat Juha Lahti ja Jenni Laine.

Esimerkkinä toimittaja Lindströmin rohkeudesta käsitellä päihdeasioita nostettiin esille *Noin viikon uutiset* -tv-ohjelman jakso 30.3.2017. Tunnustuksella pyrittiin vahvistamaan alkoholin käyttöön ja merkitykseen liittyvää kriittisyyttä mediassa ja kansalaiskeskustelussa sekä kiinnittämään huomiota alkoholilain valmistelun yhteydessä kuultuihin myynnin vapauttamisen puolesta puhuneiden poliitikkojen ja päihdetoimijoiden ristiriitaisiin viesteihin.

RY:n hallitus valitsi voittajan 10:sta erinomaisesta ja eri tavoin ansioituneesta ehdokkaasta. Muina ehdokkaina olivat muun muassa Alko Oy:n *Kieltäytymiskoulu*, jossa opetetaan aikuisväestöä kieltäytymään alkoholin antamisesta ja hankkimisesta alaikäisille

²⁷ Selvin päin kesään -kampanja <http://selvinpainkesaan.fi/> [24.1.2018].

²⁸ mm. Järvi-Pohjanmaan Viestintä Oy:n kustantama Torstai-lehti: <http://bit.ly/2Bpf4xW> [24.1.2018].

²⁹ Tabletkoulu Äidinkieli 4 -oppimateriaali <http://bit.ly/2BgRvuU> [26.1.2018].

sekä toimittaja ja blogisti Ani Kellomäen teos *Kosteusvaurioita – Kasvukertomuksia pullon juurelta*. RY jakaa Vuoden Raittiusteko -tunnustuksen vuosittain henkilölle tai taholle, joka on toiminnallaan merkittävästi edistänyt raittiutta ja terveitä elämäntapoja. Nyt tunnustus jaettiin 15. kerran.³⁰

3.3. Anna lapselle raitis joulu -kampanja

Valtakunnallinen Anna lapselle raitis joulu -mediakampanja vietti 20. vuotisjuhlaa. Marras–joulukuussa toteutetussa kampanjassa 35 yhteistyökumppania vetosivat maamme aikuisväestöön, jotta se antaisi lapsille raittiin ja turvallisen joulun sekä toimisi niin, etteivät päihteet uhkaa lapsia. TV- ja radiotietoiskut sekä julisteet ja käsiflyerit on suunnattu suomalaiselle aikuisväestölle, jotka käyttävät varsinkin juhlapyhinä ja lasten seurassa alkoholia.³¹

Kampanjan TV-spottia esitettiin 13 kertaa Yle TV1-kanavalla 18.–24.12. Tietoisku sai yli 15-vuotiailla katsojilla noin 1,1 miljoonaa kontaktia/katselukertaa. Katsojat näkivät tietoiskun keskimäärin 1,4 kertaa ja se sai katsojista 24,6% nettopeiton. Radiotietoisku kuultiin Radio Porin ja Radio Fonin (Porvoo) kanavilla. Kampanjan valtakunnalliset mediatiedotteet lähetettiin 27.11. ja 18.12.2017.

Juhlavuoden kunniaksi kampanjalle ostettiin kaksi erityistä medianäkyvyyttä. Iltä-Sanomien yhteydessä julkaistuun Elämyksellinen joulu -lisäliitteeseen (220 000 lukijaa) ostettiin ½-sivun kokoinen haastattelu- ja mainostila³² kampanjasta. Kirjoitukseen haastateltiin Salon Raittiusyhdistyksen ja Lasten Urheilukoulun aktiivia Raimo Heikkilää, joka on kampanjan ensimmäisestä vuodesta 1998 lähtien levittänyt kampanjan julisteita kotikaupungissaan Salossa (110kpl v. 2017). Iltä-Sanomat postitti lisäliitteen valikoiden lapsiperhetalouksiin 1.12.2017. Lisäksi kampanjan uusi juliste julkaistiin ¼-sivun kokoisena ilmoituksena Helsingin Sanomien pääkaupunkiseudun jakelun 20.12.2017 *Lapsen hyvinvointi* -lisäliitteessä (levikki 170 000, lukijoita 432 000).

Lisäksi juhlavuoden merkeissä uudistettiin kampanjan visuaalinen ilme ja verkkosivut. Uudistustyö tilattiin Metropolian ammattikorkeakoulun Valo-liiketoimintayksiköltä. Kampanjakumppanien antaman palautteen perusteella käyttöön otettiin puhuttelevampi ja pysäyttävämpi ilme, jolla painatettiin kampanjan julisteet ja käsiflyeri. Lisäksi uudistettiin kampanjan logo. Sen sijaan vuodesta 2013 lähtien käytössä olleita kampanjan tv- ja radiotietoiskuja ei uudistettu, koska RY:n saaman palautteen mukaan ne vastaavat edelleen kampanjan tavoitteita, ja koska niiden kautta kampanja tunnistetaan ja muistetaan. Verkkosivunäkyvyyden osalta tehtiin yhteistyötä IOGT:n Vit jul -joulukampanjan kanssa, kun ko. kampanjan videot linkitettiin Anna lapselle raitis joulu -kampanjan sivustolle.

Pro Ratas Oy:ltä tilattiin osallistujakilpailu 1.–24.12. kampanjan Facebook-sivuille kysymyksellä *Mikä sinulle oli tärkeintä jouluna, kun olit lapsi?* Vastausvaihtoehtoina olivat *rauha, lahjat ja jouluruoka*. Nykterhetsförbundet Hälsa och Trafik rf lahjoitti kilpailun pääpalkinnoksi viikon Raitismajalla Ylläksellä helmikuussa 2018. Palkinto meni Ouluun.

Kampanjajulistetta oli esillä ja jaossa noin 10 000 kpl ja A5-kokoista käsiflyeria noin 5000 kpl mm. liike- ja ostoskeskuksissa, neuvoloissa, päiväkodeissa, kouluissa, kirjastoissa ja seurakuntien tiloissa sekä asunto-osakeyhtiöiden yhteisissä tiloissa. Kampanjamateriaalit painatettiin aikaisempien vuosien tapaan Laatupainossa Vihannissa.

Kampanja on koettu tärkeänä Raittiuden Ystävien ja kampanjakumppaneiden parissa. Kampanjan myötä Raittiuden Ystävien verkostoyhteistyö on entisestään laajentunut ja

³⁰ Raittiuden Ystävät ry, Vuoden raittiusteko <http://raitis.fi/raittiudenystavat2/vuoden-raittiusteko/> [14.2.2017].

³¹ Anna lapselle raitis joulu -kampanja <http://annalapselleraitisjoulu.fi> [24.1.2018].

³² Raittiin joulun asialla jo 20 vuotta <https://elämyksellinenjoulu.calcus.tech/raittiuden-ystavat> [24.1.2018].

tunnettuus kasvanut. Uusimpina kampanjakumppaneina SOS-Lapsikylä ja Viron Raittiusliitto ovat laajentaneet entisestään kampanjan näkyvyyttä.

Kampanja liittyy Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman mukaisiin päihteiden käytön vähentämistavoitteisiin, päihteistä aiheutuvien haittojen vähentämispyrkimykseen sekä lasten hyvinvoinnin edistämiseen. Kampanjan johdonmukainen toteuttaminen on osaltaan vaikuttanut vastuullisuuden ilmapiirin vahvistumiseen. Kampanja on saanut näkyvyyttä entistä enemmän myös sosiaalisessa mediassa. Toteutus ja sisältö pidetään riittävän kattavina, jotta lasten vanhemmat saavat tietoa, syntyy keskustelua ja asenteisiin voidaan vaikuttaa toivotulla tavalla. Kampanjan saama palaute on ollut kaikkiaan myönteistä.

3.4. Kulttuurisensitiivinen *ånni*-hanke

2017 oli nelivuotisen *ånni*-hankkeen³³ (2014–2017) neljäs ja viimeinen hankevuosi. Seitsemän hankekumppanin yhteistyöhanke rakensi eväitä kasvattajille, vanhemmille ja opetustehtävissä toimiville sekä lasten ja nuorten kanssa käytävään vastuulliseen ja kulttuurisensitiiviseen päihdekeskusteluun. Hankkeen tavoitteena oli aikaistaa vastuullista päihdekasvatusta ja taata lapsille luotettavaa aikuisten tukea tasapainoiseen kasvuun ja kehitykseen. Somalitaustaisen väestön kanssa tehty yhteistyö osoittautui erityisen merkittäväksi, koska raittius yhdistää näkemyksiä heidän kanssaan. Tätä yhteistyötä on perusteltua jatkaa.

RY vastasi hankkeen viestinnästä, johon sisältyivät mediatiedotteet ja -kontaktit, markkinoinnin operatiivinen suunnittelu yhdessä hankkeen projektipäällikön kanssa sekä erityisviestinnän suunnittelu. Hankkeen materiaaleista ja sisällöistä tiedotettiin jäsenyhteisöille raitis.fi-lehdessä, jäsenkirjeissä, verkkosivuilla ja sosiaalisen median kanavissa.

Hanke näkyi vuonna 2017 erityisesti Vantaalla ja muualla pääkaupunkiseudulla. Vappuviikolla 1.–7.5. toteutettiin kevätkampanja, jossa RY:n, Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kymen piirin ja Same-eYes-mainostoimiston suunnittelema *Koulutie*-video/tietoisku näkyi Yle TV1 ja TV2 -kanavilla 28 kertaa 28.4.–1.5. (kohderyhmä: 15+, nettopeitto 25,30 % kohderyhmään kuuluvista katsojista, kontakteina noin 1,155 milj., katsojat olivat nähneet tietoiskun noin 1,6 kertaa). Videon ensi-ilta oli *Nuori2017*-tapautumassa Tampereella.

Hanke näkyi viikolla 18 myös pääkaupunkiseudun linja-autojen penkkienselyksissä (noin 3000 kpl) suomen- ja somalinkielisillä teksteillä *Miksi alkoholi on keksitty. Lapsilla on kysymyksiä päihhteistä*. Lisäksi bussien digiscreeneillä (56 kpl) esitettiin em. *Koulutie*-videota. Em. penkkienselyksien mainos julkaistiin 29.4.2017 Vantaan Sanomien kokopainoksen (yhteinen itä- ja länsipainos, yht. 87 000 kpl) etusivulla, Helsingin Sanomissa (jakelu 206 000 kpl) ja Vantaan Sanomien verkkosivuilla (15 000 näyttöä 28.4.–1.5.2017). Hanke näkyi myös Päihdepäivien 2017 aineistossa ja em. *Koulutie*-tietoiskulla sosiaalisessa mediassa.

Juhannusviikonloppuna 22.–24.6. hankkeen *Miksi alkoholi on keksitty – Lapsilla on kysymyksiä päihhteistä* -mainokselle ostettiin tila Iltalehden verkkosivujen mobiiliversiosta. Mainoksella saavutettiin 309 970 näyttöä ja 677 hankkeen sivustolle johtanutta siirtymistä.

Hankkeen sosiaalisen median kanavissa avattiin Lasten oikeuksien päivänä 20.11. kampanja, joka haastoi seuraajat 20.–26.11. iskulauseillaan suomeksi, ruotsiksi, venäjäksi, somaliksi ja englanniksi: *Lapsella on oikeus myös vastuulliseen päihdekasvatukseen* (ma), *Lapsilla on kysymyksiä päihhteistä. Milloin viimeksi heittäydyit keskusteluun?* (ke) sekä *Lapset haluavat turvallisen kodin, eivät vapaampaa päihdekuultuuria* (pe). Tietoiskut saivat muutamia kymmeniä seuraajia.

Monipuolisella ja eri kanavia hyödyntäneellä viestinnällä kyettiin vahvistamaan vanhempien ja opettajien tietoisuutta lasten kanssa käytävän päihdekeskustelun tarpeellisuudesta. Viestinnällä ohjattiin hankesuunnitelmassa määriteltyihin yhteiskunnallisen markkinoinnin käyttäytymismuutostavoitteisiin, kuten keskustelun lisääminen ja vakiinnuttaminen osana perhe- ja kouluelämää sekä lasten rohkeus esittää myös päihhteisiin liittyviä kysymyksiä. Medianäkyvyyden ja kansalaiskeskustelun myötä hanke on vaikuttanut ajankohtaiseen päihdekeskusteluun ja valmistanut vanhempia, opettajia ja kaikkia aiheesta kiinnostuneita vastuullisempaan kieli-, kulttuuri- ja ikäsensitiiviseen päihdekeskusteluun lasten ja nuorten

³³ *ånni*-hanke www.anni.fi [25.1.2018].

kanssa.³⁴ Hanketoimijat tekevät jatkossakin toimia hankkeessa luotujen mallien ja niiden myötä saavutettujen toimintatapojen juurruttamiseksi osaksi järjestöjen toimintaa.

Hanketta koordinoi Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry. Sen ja RY:n lisäksi muut yhteistyökumppanit ovat Koulutus Elämään -säätiö, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Music Against Drugs, Suomen Vanhempainliitto ja YMCA Finland.

3.5. *Minun raittiuteni* -dokumenttiprojekti

Suomen Päihderiippuvaiset ry:n kanssa aloitettiin *Minun raittiuteni* -dokumenttiprojekti, jossa kuvattiin useita haastatteluja raittiuden henkilökohtaisesta merkityksestä. Viisi haastattelua koostettiin projektin YouTube-kanavalle ja kahta haastattelua esitettiin tv-tietoisuina kahdeksan kertaa Ylen TV1-kanavalla 28.8.–3.9.2017. Toinen haastateltavista oli RY:n hallituksen ja Porvoon Raittiusseuran jäsen Joni Villanen. Kohderyhmänä olivat 15-vuotiaat. Tietoisuus tavoittivat kanavan ja näyttöajan katsojista 22,4% (1,022 miljoonaa kontaktia, katselukertoja 1,5/katsoja).³⁵

Haastattelut ohjasi ja kuvasi elokuvantekijä ja Suomen Päihderiippuvaiset ry:n yhteyshenkilö Esa Orre. Suunnittelussa olivat mukana myös Suomen Päihderiippuvaiset ry:n puheenjohtaja Tarja Orre sekä RY:n asiantuntija Emilia Laine ja toiminnanjohtaja Marko Kailasmaa. RY osallistui haastattelujen kuvauskustannuksiin ja tiedotti projektista RY:n viestintäkanavissa.

Dokumenttiprojekti pyrkii inhimilliseen ja ihmiselämän arkitasolle menevään viestintään, jossa tavalliset kansalaiset kertovat, mitä raittius heille merkitsee. Kohderyhmänä ovat kaikki raittiudesta kiinnostuneet ja raittiudestaan puhumisen kanssa kipuilevat. Tavoitteena on vähentää raittiuteen ja raittiisiin ihmisiin liitettyjä ennakkoluuloja ja stigmoja sekä korostaa raittiutta normaalina elämäntapana, jota ei tarvitse selittää tai perustella.

Projektin YouTube-kanavalla on 27.1.2018 mennessä 141 seuraajaa. Muut videot ovat saaneet muutamia satoja katselukertoja, mutta Popeda-yhtyeen kitaristin Costello Hautamäen haastattelulla on 14407 näyttökertaa [16.3.2018 tilanne]. Keskustelua on kanavassa julkaistujen videoiden yhteydessä käynyt muutaman kymmenen kommentoijaa.

3.6. *Päihteetön Pää* -toiminta

Päihteetön Pää -hanke aloitettiin 1.6.2016. Hanke on saanut rahoituksen kahdesti suoraan Suomen Eduskunnan päätöksellä. Eduskunnan tekemä päätös on kanavoitu opetus- ja kulttuuriministeriön kautta yhdistykselle.

Hankkeen tavoitteina ovat nuorten kohtaaminen siellä missä he ovat, heidän kielellään ja heidän ympäristössään. Lähestymistapoina ovat laadullinen kohtaaminen *No Smoking Cafe'n* kohtaamispisteellä Vantaan Koivukylässä, määrällinen kohtaaminen katukohtaamisissa nuorten parissa eri puolilla maata ja hankkeen sisällöllisen materiaalin tuotanto yhdistettynä nuorten osallistuttamiseen eri Internetkanavien kautta maan laajuisesti. Kohderyhmänä kaikilla näillä osa-alueilla ovat 12–18-vuotiaat nuoret.

Hankkeen materiaalityönteko on kehitetty ensimmäisen vuoden jälkeen vastaamaan paremmin kohderyhmän tarpeita erityisesti tavoitettavuuden ja vaikuttavuuden tehostamiseksi. Myös hankkeen Internet-sivustoja ja koko tiedotusstrategiaa on kehitetty edelleen. Sisällöntuotannon ovat toteuttaneet yksi kokoaikainen ja yksi osa-aikainen työntekijä.

Hanke lanseerasi alkuvuodesta 2017 kirjastoille suunnatun pajatoimintamuotoisen päihdekasvatuspaketin, joka oli ensin testikäytössä Espoolaisissa kirjastoissa. Saatujen kokemusten perusteella hankkeen materiaaleja päätettiin kehittää edelleen peruskoulujen käyttöön. Hankkeen pääviestiä nuorille, *Ajattele itse!*, ei muutettu, mutta muutoin jo

³⁴ Vantaan Sanomat 16.5.2017 <http://bit.ly/2FfZqax> [25.1.2018]; Iltalehti 30.10.2017 <http://bit.ly/2FfkoX5> [25.1.2018].

³⁵ *Minun raittiuteni* -dokumenttiprojektin haastattelu Joni Villanen YouTube:ssa <http://bit.ly/2E7bnmH> [26.1.2018].

kehitettyä materiaalia työstettiin erityisesti 6.–9.-luokkalaisten käyttöön. Materiaali sisältää oppilasvihot, opettajaoppaat ja verkkoympäristön. Sisällöllinen ja tekninen toteutus on nykyisessä tiedotuskulttuurissa pikemminkin prosessi kuin yksi valmis tuote. Hanke on mukauttanut aktiivisesti sisällöntuotantoon tästä lähtökohdasta. Opetusta antava materiaali, perinteinen valistusmateriaali ja valistustapa eivät pysty yksinään kilpailemaan nykyisessä internetmaailmassa muiden mielipidevaikuttajien kanssa. Hanke ohjaa nuorta aktiiviseen mielipiteen muodostamiseen faktapohjaisesti sen sijaan, että nuori olisi ainoastaan tiedon passiivinen vastaanottaja kuten perinteisessä valistuksessa.

Hankkeen laadullinen kohtaavatyö on jatkunut Vantaan Koivukylässä *No Smoking Café*'n muodossa. Kohtaamispaikka oli auki kolme kertaa viikossa ja iltoja kehitettiin edelleen kuluneena vuonna. Nuorille mahdollistettiin henkilökohtaista aikaa ja harrastemahdollisuuksia, kuten biljardia, pöytätennistä ja yhteisiä elokuvailtoja yhdistettynä rakentaviin keskusteluihin elokuvien myötä. Iltojen rakennetta on muokattu kuluneen vuoden aikana niin, että nuorten kanssa päästään tehokkaammin keskustelemaan päihteistä, tupakkatuotteista ja rakentavista elämänarvoista. Kovien huumeiden ja kannabiksen käyttö on yleisesti ottaen lisääntynyt nuorten parissa Koivukylän alueella ja järjestetyille illoille on ollut sosiaalista tilausta. Osanottajien määrä on kasvanut ja toisen toimintavuoden tavanomainen osallistujamäärä iltaa kohden on 20–40 paikallista nuorta.

Hankkeen ns. katutyö (määrällinen kohtaaminen) on jatkunut yhden osa-aikaisen työntekijän voimin. Työn tavoitteena on kohdata mahdollisimman laajalla alueella kohderyhmän ikäisiä nuoria siellä missä he ovat, tehden hanketta tunnetuksi ja johdattaa nuoret internettiin tuotetun materiaalin pariin. Tässä työssä on ollut mukana myös hankkeen graafisella ilmeellä varustettu kampanjabussi ja telta oheismateriaaleineen. Osa-aikaisen hanketyöntekijän tukena on ollut vapaaehtoisten ryhmä, yhteensä noin 20 henkilöä. Osalla vapaaehtoisista työnpanos on ollut huomattava. Hankkeelle on ollut sosioekonomista tilausta sen määrällisissä ja laadullisissa kohtaamisissa. Niin ikään peruskouluilla on suuri tarve tuotettavalle koulumateriaalille.

3.7. Medianäkyvyys

- *Mihin katosi sivistys?* -mielipidekirjoitus Pohjolan Sanomat 26.1. (Kailasmaa)
- *Selvin päin juhlimaan koulujen päättymistä* -esittelyjuttu 3.6.2017 Länsi-Uusimaa-sanomalehti Lohjalla järjestettävästä ehkäisevän päihdetyön tapahtumasta, mukana mm. Selvin päin kesään -kampanja 11.4.
- *Koulutie*-video Yle TV1 ja TV2 28 kertaa 28.4.–1.5.
- *Isoja päätöksiä* -mielipidekirjoitus Länsi-Suomi 18.8. (Kailasmaa)
- *Minun raittiuteni* -haastatteluvideot Yle TV1-kanavalla 28.8.–3.9.
- *Alkoholi ja syöpä* -kirjoitus, Kaarina-lehti 25.10. (Vastamäki)
- *Halpamaisen kallis kytty verotulojen hankkimiseen*, Savon Sanomat 2.12. (Kailasmaa)
- *Anna lapselle raitis jouluku* -kampanjan tv-tietoisku Yle TV1 18.–24.12.
- *Alkoholiiänestyksessä alkoholitoimijoiden lobbarit voittivat kansanterveyden* -mielipidekirjoitus, Kainuun Sanomat 20.12.2017, Kankaanpään Seutu 23.12.2017 (Vastamäki)

3.8. Messut, näyttelyt, kokoukset ja muut tapahtumat

Raittiuden Ystävien toiminnassa on onnistuttu tavoittamaan eri väestöryhmiä erilaisilla messuilla, näyttelyillä ja tapahtumilla. Samalla on tehty tunnetuksi järjestöä sekä sen materiaaleja ja toimintoja. Alla tärkeimmät tapahtumat (Helsingissä, jos ei toisin mainita):

Tammikuu

- 16.1. Omnia Markkinointiviestintä-koulutus (Laine)
- 19.1. Unto Marttisen vieraana Mikkelissä (Kailasmaa, Laine)
- 24.1. Menestyvät järjestöt -tapahtuma (Laine)

- 24.1. OK Siviksen kansainvälinen aamiainen, *ånni*-hankkeen esittely (Kailasmaa)
- 24.1. OK Siviksen hallitus (Kailasmaa)
- 24.1. RY:n strategiapalaveri (Kailasmaa, Laine, Uusi-Kokko, Villanen)
- 26.1. Maito ja terveys ry:n hallitus (Kailasmaa)
- 27.1. Educa-messut, *ånni*-hankkeen esittely (Kailasmaa)
- 30.1. EPT-järjestöverkoston viestintä- ja vaikuttamistyöryhmä, kuntavaalit (Kailasmaa, Laine)
- 31.1. VAK ry:n hallitus (Kailasmaa)

Helmikuu

- 2.2. STEA-info (Kailasmaa)
- 2.2. EPT-järjestöverkoston viestintä- ja vaikuttamistyöryhmä (Kailasmaa, Laine)
- 7.–8.2. Emma ja Elias, Yhteen ääneen lasten asialla -seminaari (Kailasmaa, Laine)
- 9.2. EPT-järjestöverkoston pujo RY:ssä (Kailasmaa)
- 9.2. Pienten järjestöjen verkosto, Soste (Laine)
- 10.2. *ånni*-ohjausryhmä EHYT (Kailasmaa)
- 14.2. STM Haite lounastapaaminen (Laine)
- 16.2. Kansanterveyspäivät, THL (Kailasmaa)
- 16.2. Maito ja terveys ry:n hallitus (Kailasmaa)
- 16.–17.2. Omnia Markkinointiviestintä-koulutus (Laine)
- 20.2. Seurataloasian neuvottelukunnan kokous, Suomen Kotiseutuliitto (Poikonen)
- 28.2. Hallituksen kokous

Maaliskuu

- 1.3. EPT-järjestöverkoston työryhmien arvioinnin ja viestintä-vaikuttamisen ideapaja (Kailasmaa)
- 1.3. EPT-järjestöverkoston Teema-lehden toimituskunta (Kailasmaa)
- 3.3. Juoksutapahtuman suunnittelukokous, Elämäni Sankari ry, Hyvinkää (Kailasmaa, Laine) MK poissa toimistosta
- 4.3. Sinulin kevätkokous, ABC-Lahdesjärvi, Tampere (Ratola)
- 7.3. Tilintarkastus
- 18.3. Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n edustajakokous (Kailasmaa)
- 23.3. Joutsenon opiston hallitus, kannatusyhdistyksen kokous, uuden hallituksen järjestäytymiskokous, Joutseno (Kotola, Poikonen, Tuomainen)
- 28.3. Ministeri Pirkko Mattilan tapaaminen (Vastamäki)
- 27.–29.3. Nuori2017-tapahtuma (Kailasmaa)
- 30.3. Tarina-akatemian Superaamu – strategiasparraus (Laine)

Huhtikuu

- 1.4. Liittovaltuuston kokous
- 3.4. MAD&*ånni*, Yhteiskunnallisen markkinoinnin koulutus (Laine)
- 5.4. Kansanedustajien Pekka Puskan, Antti Kaikkosen ja Tuomo Puumalan tapaaminen (Kailasmaa)
- 20.4. Maito ja terveys ry, hallitus (Kailasmaa)
- 21.–22.4. Suomen sosiaali ja terveys SOSTE ry ja OK Sivi Luottamusjohdon foorumi (Vastamäki, Iivari)
- 25.4. Hallituksen kokous ja Roska päivässä -kävely
- 28.4. Kovaa osaamista järjestöissä -seminaari, Sitra (Laine)
- 30.4. Jaetaan juhlat, Teatteri Kallio (Antti Laukkanen, Kännikapinan vapaaehtoinen)

Toukokuu

- 6.5. Pohjola-Nordenin liittokokous, Vaasa (Järviharju)
- 12.5. Ylen yhtiökokous (Vastamäki)
- 17.5. Hyvän mitta -seminaari (Laine)
- 17.5. Kännikapinan uusien ja vanhojen vapaaehtoisten tapaaminen, RY- toimisto (Sirola)
- 20.5. Nuorten ulkoilmatapahtuma/Kännikapina, Laajasalo (Sirola)
- 23.5. Suomen sosiaali ja terveys SOSTE:n strategiakokous (Vastamäki)
- 24.5. Nuorten toritapahtuma/Kännikapina, Iitti (Sirola, Kännikapinan vapaaehtoinen)
- 27.–28.5. Maailma kylässä, Raittiuden Ystävät ry/Kännikapina ja Sinuli (Sirola, Kännikapinan vapaaehtoiset)
- 31.5. Savuton Suomi -päivä (Kailasmaa, Laine)

Kesä–heinäkuu

- 6.6. Joutsenon opiston hallituksen työvaliokunta, Joutseno (Poikonen)
- 6.–7.6. Päihdepäivät (Vastamäki, Kailasmaa, Laine)
- 13.6. Työhyvinvointi tulevaisuuden järjestöissä, OK Sivi, Viking XPRS (Laine, Poikonen)

17.–18.6. Edustajakokous viikonloppu Töysä

27.6. Joutsenon opiston hallitus ja taidekesän avajaiset, Joutseno (Kailasmaa, Kotola, Poikonen, Tuomainen)

8.7. Hallituksen kesätapaaminen ja heinäkuun kokous, tutustuminen SuomiAreenaan

Elokuu

18.8. Kovaa osaamista järjestöissä -seminaari, Sitra (Laine)

23.8. Joutsenon opiston hallituksen työvaliokunta ja historiateos työryhmä (Poikonen)

23.8. EPT-verkoston ideariihi, Ehyt ry (Laine)

24.8. Kännikapinan katutempaus Taiteiden Yössä (Sirola, Kännikapinan vapaaehtoiset)

28.8. *änni*-hanke, Opintomatka työpaja ja Malleja maailmalta seminaari, Vantaa (Poikonen)

29.8. Hallituksen kokous

Syyskuu

2.9. KVB! – Kesän Viimeiset Bileet!, Juvanpuiston nuorisotila, Espoo (Sirola, Kännikapinan vapaaehtoiset)

4.9. Joutsenon opiston hallitus (Kailasmaa, Kotola, Poikonen, Tuomainen), Joutseno

5.9. Kännikapinan drinkkibaari Kick off -tapahtuma, Nuorisopalvelut Vantaa (Laine, Sirola)

7.–8.9. Yhteiskunnallisen markkinoinnin koulutus, Omnia (Laine)

12.9. EPT-verkoston viestintä- ja vaikuttamistyöryhmä (Kailasmaa, Laine)

13.9. Kännikapinan drinkkibaari, Lappeenrannan Ohjaamon 2 v syntymäpäivätapahtuma, Lappeenranta (Laine, Sirola)

16.9. Liittovaltuuston syyskokous

20.9. Savuton Suomi – Savuton työpaikka -seminaari ja osallistuminen kampanjaan somessa (Laine)

Lokakuu

3.10. Kännikapinan alkoholivapaa drinkkibaari, Havukosken nuorisotila, Vantaa

10.10. Kännikapinan alkoholivapaa drinkkibaari, Mikkolan nuorisotila, Vantaa

10.10. Hallituksen kokous

11.10. Kännikapinan alkoholivapaa drinkkibaari, Hakunilan nuorisotila, Vantaa

13.10. Kännikapinan alkoholivapaa drinkkibaari, Kolohongan nuorisotila, Vantaa

20.10. Kännikapinan alkoholivapaa drinkkibaari, Myyrmäen nuorisotila, Vantaa

24.10. Kestävän terveydenhuollon aamiainen (Laine)

30.10. EPT-järjestöverkoston viestintäkoulutus (Laine, Kailasmaa)

Marraskuu

3.11. Kännikapinan drinkkibaari, Leppävaaran nuorisotila (Sirola)

6.–12.11. Raittiusviikko / EPT-viikko

6.11. Kännikapinan alkoholivapaa drinkkibaari, Länsimäen nuorisotila, Vantaa (Sirola, Kännikapinan vapaaehtoinen)

6.11. Kompassi-verkosto, Soste (Poikonen)

7.11. Kännikapinan alkoholivapaa drinkkibaari, Korson nuorisotila, Vantaa (Laine, Sirola, Kännikapinan vapaaehtoinen)

7.11. Hallituksen kokous ja vuoden 2017 raittiusteko -tunnustuksen jakotilaisuus

8.11. Kännikapinan alkoholivapaa drinkkibaari, Hiekkaharjun nuorisotila, Vantaa (Laine, Sirola, vapaaehtoinen)

8.11. Vantaan päihdefoorumi (Laine)

10.11. Kännikapinan alkoholivapaa drinkkibaari, litin nuorisotila (Laine, Sirola)

13.11. Alkoholilaki- missä mennään nyt, Suomen Ash ry (Laine)

13.11. EPT-viestintätyöryhmä (Laine)

16.–17.11. Koulutuspäivä Omnia (Laine)

17.11. Kännikapinan alkoholivapaa drinkkibaari, Kaamospuhallus, Lappeenranta (Sirola, Kännikapinan vapaaehtoinen)

22.–23.11. Talous- ja hallintopäivät, Soste (Poikonen)

22.11. Kännikapinan alkoholivapaa drinkkibaari, Lumo, Vantaa (Laine, Sirola)

30.11. Joutsenon opiston hallituksen Työvaliokunta, Joutseno (Poikonen)

29.11. Päihteetkö syrjäyttävät- seminaari, AHTS (Laine, Sirola)

29.11. Alkoholi- ja huumeutkijain seuran seminaari (Laine)

Joulukuu

1.12. Kännikapinan drinksubaari Hiekkaharjun nuorisotilan gaalailta (Sirola ja vapaaehtoinen)

2.12. Menu- messut, Helsinki (Sirola, Kännikapinan vapaaehtoinen)

5.12. Kännikapinan drinkkibaari, Kirkkojärvi Espoo (Sirola, Kännikapinan vapaaehtoinen)

- 5.12. Kännikapinan drinkkibaari, Riihimäen nuorisotila (Nuorisotyöntekijät toteuttavat baarin itse)
12.12. Seurantaloasian neuvottelukunta, Kotiseutuliitto (Poikonen)
12.12. Suomen YK-liiton syyskokous (Järviharju)
14.12. Joutsenon opiston historiateoksen toimikunta (Poikonen) ja hallitus ja jouluaateria (Kailasmaa, Kotola, Poikonen, Tuomainen) Joutseno
19.12. Hallituksen kokous ja jouluaateria

IV HALLINTO, TIEDOTUS JA TALOUS

RY:n hallinto on kolmiportainen. Kansalaisjärjestön ylin päättävä elin on varsinainen edustajakokous, joka kokoontuu touko–syyskuussa joka toinen vuosi. Yhdistyksen päätäntävaltaa käyttävät edustajakokousten väliaikoina sen varsinaisessa edustajakokouksessa valitut valtuutetut eli liittovaltuusto, jossa jäsenliitoilla on edustajansa. Yhdistyksen hallitus johtaa sääntöjen sekä edustajakokouksen ja liittovaltuuston päätösten mukaisesti järjestön toimintaa ja hoitaa sen taloutta.

4.1. Edustajakokous

RY:n varsinainen edustajakokous järjestettiin 17.–18.6.2017 Töysässä, Alavudella. Edustajakokous kutsui 15.10.2016 menehtyneen RY:n kunniapuheenjohtajan Erkki Kaikkosen tilalle RY:n puheenjohtajana vuosina 1990–1999 toimineen Marja-Leena Kettusen lisäalimesta. Lisäksi kokous kutsui RY:n kunniajäseniksi Terttu Hujasen Salosta ja Jaakko Nikulan Lappeenrannasta. Hujanen on Varsinais-Suomen Raittiuspiirin ja Salon Raittiusyhdistyksen kunniapuheenjohtaja sekä Mäenalan Raittiusyhdistyksen puheenjohtajaemerita. Nikula on toiminut RY:n puheenjohtajana vuosina 2000–2013 ja ennen vuoden 2009 RY:n sääntömuutosta myös RY:n liittovaltuuston puheenjohtajana.

Seuraavaksi kaksivuotiskaudeksi 1.1.2018–31.12.2019 valittiin järjestön hallituksen puheenjohtajaksi Martti Vastamäki Kaarinasta, hallituksen varapuheenjohtajaksi valittiin Eila Iivari Hollolasta, liittovaltuuston puheenjohtajaksi Teuvo Munkki Huittisista ja liittovaltuuston varapuheenjohtajaksi Matti Järviharju Ilmajolta.

Liittovaltuuston yleisjäseniksi seuraavaksi neljäksi kalenterivuodeksi 1.1.2018–31.12.2021 valittiin Eila Iivari, Eila Kotola, Klaus Lavila, Reijo Ronnila, Matti Sallinen ja Pirjo Vainio sekä varajäseniksi Arja Karppinen, Leena Kivelä, Harri Saine, Heidi Vastamäki ja Jonas Wahlström.

Liittovaltuuston jäsenliittoa edustaviksi jäseneksi kaksivuotiskaudeksi 1.1.2018–31.12.2019 valittiin:

Raittiuden Ystävien Urheiluliitto: Rauno Hirvimäki (jäsen), Erkki Halkivaha (varajäsen)

Sininuorisoliitto: Sari Uusi-Kokko (jäsen), Ada Lillomäki (varajäsen)

Kristillinen Terveys- ja Raittiusjärjestö: Valto A. Meriläinen (jäsen), Leena Rauhala (varajäsen)

Edustajakokous hyväksyi RY:n vuosien 2018 ja 2019 toimintaohjelman. Kokous painotti RY:n puoluepoliittista ja uskonnollisesta sitoutumattomuutta sekä raittiutta yhteiskunnallisena ja yhteiskuntaa rakentavana määritteenä. Edustajakokouksen julkilausuma julkaistiin otsikolla *Suomen hallitus suunnittelee tappavansa lisää 2–3 kansalaista viikossa alkoholilla*. Jäsenmaksuihin ei tehty muutoksia. Lisäksi kannustettiin RY:n jäsenyhteisöjä ilmoittamaan tiedoistaan ja toiminnastaan RY:n verkkosivuilla. Kokouksen puheenjohtajana toimi Nykterhetsförbundet Hälsa och Trafik rf:n toiminnanjohtaja Joonas Turtonen Vaasasta. Seuraava RY:n varsinainen edustajakokous pidetään kesäkuussa 2019 lisäalimesta. Vuoden 2021 edustajakokous sovittiin pidettäväksi Turussa.

4.2. Liittovaltuusto ja hallitus

Liittovaltuuston kevätkokous järjestettiin 1.4. ja syyskokous 16.9. Raittiuden Ystävien toimistossa Helsingissä. Lisäksi liittovaltuusto piti kaksi sähköpostikokousta, toukokuussa ja joulukuussa.

Liittovaltuusto vahvisti kevätkokouksessaan RY:n vuoden 2016 toimintakertomuksen, tilinpäätöksen ja strategian 2023 sekä vahvisti vuoden 2017 toiminta- ja taloussuunnitelman.

Syyskokouksessa valittiin Pekka Ratola, Pirjo Vainio ja Joni Villanen jatkamaan RY:n hallituksessa kaksivuotiskaudella 2018 ja 2019. Joni Villasen siirtyessä vuodeksi 2018 Raittiuden Ystävien tuntityöntekijäksi, hänen tilalleen hallitukseen vuodeksi 2018 valittiin liittovaltuuston ylimääräisessä sähköpostikokouksessa Jere Riikonen Porvoosta. Raittiuden Ystävien säätiö rs:n hallitukseen vuosille 2018–2020 valittiin erovuoroiset Eila Kotola, Tiina Kivelä-Mantere, Teuvo Munkki, Matti Sallinen, Sari Uusi-Kokko ja Martti Vastamäki jatkamaan tehtävässä.

Vuodeksi 2018 vaalitoimikuntaan valittiin toiminnanjohtaja Marko Kailasmaa (kokoon kutsuja), Ensio Koitto, Eila Kotola ja Matti Sallinen.

Joutsenon Opiston johtokuntaan valittiin jatkamaan erovuorossa olleet Kirsi Poikonen (varsinainen jäsen) ja Marko Kailasmaa (varajäsen) kahden vuoden toimikaudelle 2018 ja 2019.

Liittovaltuusto valitsi RY:n tilintarkastajaksi vuosiksi 2017–2019 Jarmo Niemelän HT, Kauniaisista ja varatilintarkastajaksi Timo Packalénin HT Nurmijärveltä. Syyskokouksessaan liittovaltuusto hyväksyi myös vuoden 2018 toiminta-, talous- sekä viestintä- ja markkinointisuunnitelmat.

Liittovaltuuston jäsenet vuonna 2017:

Puheenjohtaja **Teuvo Munkki**, Säkylä (2016–2017)

Varapuheenjohtaja **Matti Järviharju**, Ilmajoki (2016–2017)

Varsinaiset jäsenet:

Raimo Heikkilä, Salo (2016-2019)

Eila Iivari, Hollola (2014–2017)

Marja Kaski, Pori (2016-2019)

Saimi Kivilahti, Heinola (2016-2019)

Ensio Koitto, Hämeenlinna (2016-2017))

Jaana Lähteenmaa, Helsinki (2014–2017)

Unto Marttinen, Mikkeli (2016–2019)

Harri Saine, Pori (2014–2017)

Matti Sallinen, Helsinki (2014–2017)

Pentti Seppälä, Kemi (2016–2019)

Kimmo Siltanen, Porvoo (2016–2019)

Pirjo Vainio, Turku (2014–2017)

Varajäsenet:

Aarne Helminen (2016–2019), Arja Karppinen (2016–2019), Marja Kaski (2014–2017), Eila Kotola (2014–2017), Markku Kurkinen (2016–2019), Klaus Lavila (2016–2019), Arto Tuomainen (2016–2019) ja Heidi Vastamäki (2014–2017).

Liittovaltuuston liittojäsenet vuonna 2017:

Rauno Hirvimäki (Raittiuden Ystävien Urheiluliitto) varajäsen: Erkki Halkivaha

Valto A. Meriläinen (Kristillinen Terveys- ja Raittiusjärjestö) varajäsen: Leena Rauhala

Ilona Kytö (Sininuurisoliitto) varajäsen: Marju Kujansuu-El-Masri

RY:n hallitus kokoontui vuonna 2017 9 kertaa, joista kaksi oli sähköpostikokousta. Uutena hallituksen jäsenenä aloitti Matti Järviharju Ilmajoelta. Hän on myös liittovaltuuston varapuheenjohtaja.

Hallituksen jäsenet

Puheenjohtaja: **Martti Vastamäki**, Kaarina

Varapuheenjohtaja: **Eila Iivari**, Hollola

Matti Järviharju, Ilmajoki

Ensio Koitto, Hämeenlinna

Pekka Ratola, Pori

läsnä kokouksissa

9/9

9/9

9/9

7/9

9/9

Matti Sallinen, Helsinki
Pirjo Vainio, Masku
Joni Villanen, Porvoo

6/9
6/9
5/9

4.3. Henkilökunta ja toimisto

RY:n toimiston henkilökunta on huolehtinut hallinto-, tiedotus- ja markkinointipalveluista itse ja tilaamalla niitä ulkopuolelta. RY:n toimisto muutti kesällä 2017 Annankatu 29 A 9 - huoneistosta (3. krs) A4b-huoneistoon (2. krs.). RY sai Raittiuden Ystävien säätiöltä luvan käyttää edelleen veloituksetta A9-huoneiston kokoustilaa, jossa järjestettiin vuonna 2017 eri työryhmien kokouksia. Kokoustilaa myös vuokrattiin jäsen- ja ystävyysjärjestöjen sekä muiden yhteisöjen tilaisuuksiin.

Toiminnanjohtaja **Marko Kailasmaa**
Järjestö- ja talouspäällikkö **Kirsi Poikonen**
Hankevastaava **Anki Sirola** (opintovapaalla 1.5.2017 asti)
Asiantuntija **Emilia Laine**

Päihitteön Pää-hankkeen henkilökunta:

Projektipäällikkö **Pekka Korhonen** määräaikaisena 1.1.2017 – 31.12.2017
Projektsihteeri **Janne Valkeapää** määrä- ja osa-aikaisena 1.7.2017 – 31.12.2017
Tapahtumavastaava **Timo Valtonen** määrä- ja osa-aikaisena 1.1.2017 – 31.12.2017
Hanketyöntekijä **Tommi Hämäläinen** määrä- ja osa-aikaisena 1.7.2017 – 31.12.2017
Hanketyöntekijä **Joni Kamarto** määrä- ja osa-aikaisena 1.11.2017 – 31.12.2017
Hanketyöntekijä **Mauri Muittari** määrä- ja osa-aikaisena 1.7.2017 – 31.12.2017
Hanketyöntekijä **Sami Niikko** määrä- ja osa-aikaisena 1.6.2017 – 31.8.2017

4.4. raitis.fi-lehti

RY:n ja sen jäsenliittojen tiedotuslehti ilmestyi vuoden 2017 aikana neljä kertaa. Osa lehden artikkeleista on luettavissa RY:n verkkosivuilta. Lehden päätoimittajana toimi Marko Kailasmaa. Toimitussihteerinä ja taittajana toimi Janne Valkeapää. Painatuksesta ja postituksesta vastasi Rannikon Lautupaino Oy Vihannissa. Lehden painos oli 2100 kpl/numero.

4.5. Verkkotyö

Internet-kotisivujen webmasterina toimi Janne Valkeapää. Toimiston henkilökunta hoiti suurimman osan vuoden aikana tehdyistä päivityksistä järjestön verkkosivuilla. Merkittävin vuoden aikana tehty uudistus verkkosivuilla oli toiminnan kuvaus- ja tapahtumatietojen avaaminen RY:n jäsenyhdistyksille. RY:n verkkosivujen näyttökertoja vuonna 2017 oli 26 597 kertaa.

Alkuvuodesta avattiin Alkoholipolitiikka.fi-sivusto, joka kokoaa yhteen tutkimus- ja asiantuntijatietoa vastuullisen alkoholipolitiikan tueksi. Materiaalia tuotettiin painettuna ja digitaalisesti liittyen alkoholilain uudistukseen, tutkimustuloksiin ja asiantuntijatietoon. Sivusto yhdistää aktiivisia kansalaisia, jotka haluavat edistää faktoihin pohjautuvaa alkoholipolitiikkaa.³⁶

Loppuvuodesta aloitettiin paikallisyhdistysten ja -piirien sähköinen uutiskirje, johon kootaan lähes kuukausittain ajankohtaisia asioita ja toimintavinkkejä.

RY jatkoi toimintavuonna aktiivista osallistumistaan sosiaalisessa mediassa ja viestejä on kohdennettu terävämmin eri kohderyhmille. Olemme havainneet Twitterin soveltuvan paremmin ns. ammattilaisviestintään ja poliittiseen vaikuttamiseen, kun taas Facebookissa tavoitamme enemmän kansalaisia ja toimintamme ensisijaista kohderyhmää.

³⁶ Alkoholipolitiikka.fi – Jotta alkoholipolitiikka perustuisi tietoihin www.alkoholipolitiikka.fi [27.1.2018].

RY:llä on Twitterissä 411 seuraajaa. Vuonna 2017 julkaisimme n. 100 twiittiä, jotka keräsivät keskimäärin noin 4000 näyttökertaa. Facebookissa RY:n sivulla on 311 seuraajaa. Vuonna 2017 tehtiin 113 Facebook-päivitystä, jotka tavoittivat keskimäärin noin 200 katsojaa, suosituimmat saivat yli 1000 katsojaa. Koko vuoden suosituin päivitys oli Anna lapselle raitis joulu -kampanjan aloituspäivitys, joka keräsi yhteensä 550 tykkäystä ja 752 reagointia.

Anna lapselle raitis joulu -kampanjan Facebook-sivulla on 874 seuraajaa. Kampanjan aikana tehtiin 18 päivitystä, jotka tavoittivat keskimäärin 2000 katsojaa, suosituin päivitys yli 17000. Selvin päin kesään -kampanjan sivuilla on vain 84 seuraajaa, minkä vuoksi kampanjapäivitykset tehtiin pääasiassa RY:n sivulle, jolla tavoitavuus on korkeampi.

Vuoden 2017 sosiaalisen median kampanjaa Tipaton4ever ei toteutettu, koska Tipaton tammikuu -kampanjan sosiaalisen median työn katsottiin kattavan myös tämä aihealue. Lisäksi henkilöstöresursseja kohdistettiin RY:n sosiaalisen median työn tehostamiseen kaikkiaan eri kanavissa. Tipaton4ever-kampanja toteutetaan vuonna 2018.

4.6. Joutsenon Opisto

Raittiuden Ystävien kansanopiston Kannatusyhdistys ry:n nimi muutettiin kesäkuussa 2017 Joutsenon Opiston kannatusyhdistys ry:ksi. Nimenmuutoksesta huolimatta toiminta jatkuu entisellään eli yhdistys toimii Joutsenon Opiston ylläpitäjänä. Kannatusyhdistyksen valitsemina Raittiuden Ystävien edustajina Kannatusyhdistyksen hallituksessa (= opiston johtokunnassa) vuonna 2017 olivat Eila Kotola, Kirsi Poikonen ja Arto Tuomainen sekä Marko Kailasmaa (varajäsen). Kirsi Poikonen toimi myös hallituksen asettaman työvaliokunnan jäsenenä.

Joutsenon Opisto tarjoaa pääsääntöisesti vapaan sivistystyön koulutusta. Ylläpitöluvan mukaisesti opiston koulutustehtävänä on kieliin ja kulttuuriin sekä taideaineisiin painottuvan koulutuksen järjestäminen. Opistossa on tarjolla monipuolisesti Jyväskylän ja Itä-Suomen Avoimen yliopiston perusopintoja. Myös maahanmuuttajakoulutus kuuluu opiston koulutustehtävään. Joutsenon Opisto järjestää suomen kielen koulutusta Joutsenon Vastaanottokeskuksen turvapaikanhakijoille.

Eri puoliilta Suomea olevat opiskelijat jakaantuivat syksyllä 2017 opistossa tarjolla olleisiin koulutuksiin seuraavasti:

Englannin kielen ja kulttuurin linja	12	Maahanmuuttajalinja	11
Japanin kielen ja kulttuurin linja	18	Opeksi-linja	8
Kohti pelialaa -linja	14	Psykologian linja	10
Kuvataiteen linja	12	Välivuosislinja	7
Lääkikseen-linja	14	Opiskelijoita yhteensä	116

Turvapaikanhakijoiden suomen kielen koulutukseen Joutsenon Vastaanottokeskuksessa osallistui yhteensä lähes 1 500 opiskelijaa vuoden 2017 aikana.

Lyhytkurssitoiminta koostuu lähinnä Joutsenon Taidekesän aikana järjestetyistä kursseista. Lyhytkursseja oli yhteensä 30, opiskelijoita yhteensä 565.

Vakituinen henkilöstö 31.12.2017

Opetushenkilöstö	5	Keittiöhenkilöstö	3,5
Kiinteistö- ja huoltohenkilöstö	3	<u>Hallinto- ja tukipalveluhenkilöstö</u>	<u>3</u>
		Yhteensä	14

4.7. Talous

Raittiuden Ystävät ry:n toimintaan saatiin Sosiaali- ja terveystieteiden avustuskaskekselta (STEA) yleisavustus 296.000 euroa. PäiheteetönPää-hanke sai erityisavustusta Opetus- ja

Kulttuuriministeriöltä 154078,08 euroa ja avustusta Stiftelsen 7:nde Mars säätiöltä 2.500 euroa. Kännikapinan toimintaan saatiin avustusta Helsingin kaupungilta 15.000 euroa. Ennaltaehkäisevä päihdetyö Ehyt ry:ltä saatiin *änni*-hankkeen kampanjakumppanuuden myötä avustuksia 13.400 euroa. Tuloja saatiin myös Selvin Päin Kesään ja Anna Lapselle Raitis Joulu kampanjoiden kumppanuusmaksuista. Alkuvuoden saatiin vuokratuloja, kuusi toimistohuonetta oli vuokrattuna yhteistyötahojen ja alivuokralaisten käyttöön. Vuoden 2017 tilinpäätös oli 202,70 euroa ylijäämäinen. Raittiuden Ystävien säätiöltä ei saatu lainkaan tukea vuonna 2017.

4.8. Raittiuspiirit ja paikallisyhdistykset

Ry = raittiusyhdistys Rs = raittiusseura

ETELÄ-SAIMAAN RAITTIUSPIIRI

Lemin Ry, Ry Raivaaja IV,
Ry Tähkä II, Ry Vipinä, Ry Yritys II

ETELÄ-SAVON RAITTIUSPIIRI

Nääringin Rs, Ry Kuokka I, Ry Uusi Yritys,
Virike Savonlinna Ry, Savon Perinneperjeh-
tijat ry

HÄMEEN RAITTIUSPIIRI

Hämeenlinnan Rs,
Kylmäkosken Ry, Pirkkalan Tuikut,
Ry Kaiku, Ry Sarastus III, Ry Taisto VIII,
Suoniemen Rs

KAINUUN RAITTIUSPIIRI

Säräisniemen – Vaalan Rs

KESKI-SUOMEN RAITTIUSPIIRI

Angesselän Ry, Kelloperän Ry, Ry Heräte,
Ry Toivon Kipinä III, Ry Valon Pilke,
Tikkakosken Rs

KYMEN – LOUNAIS-KARJALAN RP

Haminan Ry, Katrilli-Klubi, Reitkallin Ry
Ry Vehka

LAPIN LÄÄNIN RAITTIUSPIIRI

Rs Toivo III, Ry Turva

OULUN RAITTIUSPIIRI

Kerälän Rs, Ry Korvenraivaaja I,
Ry Onnela, Ry Uusi Pyrintö, Ry Valonalku II

POHJANMAAN RAITTIUSPIIRI

Hirvijärven Rs Säde XIV, Laihian Rs,
Ry Kevään Toivo, Ry Kipinä XXII,
Ry Korven Vesa, Ry Ponnistus II,
Töysän Ry, Vaasan Rs, Jurvan
Raittiuskeskus

POHJOIS-KARJALAN RAITTIUSPIIRI

Joensuun Ry, Tokrajärven Ry, Kiteen
Raittiuskeskus

POHJOIS-SAVON RAITTIUSPIIRI

Iisalmen Rs Sarastus, Kuopion Rs,
Pakarilan Ry, Ry Karsija I,
Ry Kipinä XIV, Ry Toivo XXI,
Räsälän Ry, Vieremän Rs

PÄIJÄT-HÄMEEN RAITTIUSPIIRI

Heinolan Ry, Ry Säde I,
Sysmän Ry, Toivonaika I

SATAKUNNAN RAITTIUSPIIRI

Harjavallan Ry, Länsi-Porin kristillinen
Raittiuskilta, Raittiusliitto Alpha,
Ry Irja, Ry Kipinä, Porin Raittiuskeskus

UUDENMAAN RAITTIUSPIIRI

Helsingin Rs, Ikkalan Ry, Porvoon Rs,
Pusulan Ry, Ry Katajaiset, Ry Nuotta III,
Ry Raivaajat, Ry Riento VIII, Ry Toivo XIV,
Savijoen Rs Pilke IV, Helsingin Raittiuskeskus

VARSINAIS-SUOMEN RAITTIUSPIIRI

Kuusiston Rs Keko, Mynämäen Ry,
Mynämäen Tarvaisten Ry, Nousiaisten Ry, Rs
Kasvi I, Ry Sarastus II, Ry Taimi II, Ry Toivo II,
Ry Vesa XI, Salon Ry

4.9. Raittiuden Ystävien kannatusjäsenet, jäsenyhteisöt ja valtakunnalliset jäsenyhdistykset

Yksityiset henkilöt: 7

Kristillinen Terveys- ja Raittiusjärjestö

Raittiuden Ystävien Urheiluliitto

Sinuli ry:

Sininuorisoliiton piirijärjestöt:

Keski-Suomen Sininuorisopiiri, Satakunnan Sininuorisopiiri, Sininuorisoliiton Pohjanmaan piiri

Valtakunnallinen Raittiusseura

4.10. Raittiuden Ystävien jäsenyydet muissa järjestöissä

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry

Hyvinvointialan liitto ry

Kansalaisareena ry

Kansainvälinen IOGT (liitännäisjäsen)

Kansainvälinen Terveyskasvatusliitto

Maito ja Terveys ry

NGR Nordiska Godtemplarrådet

Opintotoiminnan Keskusliitto ry

Pohjola-Norden

SOSTE Suomen Sosiaali ja terveys ry

Suomen Harrastajateatteriliitto ry

Suomen Kotiseutuliitto ry

Suomen YK-liitto

Vapaan Alkoholistihuollon Kannatusyhdistys VAK ry